Lieta Nr. C30670317
CA-1290-19/24
ECLI:LV:RAT:2019:0620.C30670317.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2019.gada 20.jūnijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Marika Bebriša,
tiesnese Ineta Ozola un tiesnesis Normunds Riņķis
ar tiesas sēdes sekretāri Līgu Krumholci,
piedaloties prasītāja administratorei O.Pullei - Čižovai, atbildētāja /pers. B/pilnvarotajai pārstāvei, zvērināta advokāta palīdzei I.Kaļinovskai, atbildētāja /nosaukums A/pilnvarotajam pārstāvim /pers. A/,
izskatīja atklātā tiesas sēdē 2019.gada 22.maijā Rīgā, Brīvības bulvārī 34, civillietu Maksātnespējīgās /nosaukums/ administratores prasībā pret /pers. B/un /nosaukums A/par zaudējumu piedziņu un darījumu atzīšanu par spēkā neesošiem, sakarā ar Maksātnespējīgās /nosaukums/administratores Oksanas Pulles-Čižovas apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 21.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1.] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2017.gada 19.oktobra lēmumu apmierināts Maksātnespējīgās /nosaukums/ administratores pieteikums par prasības nodrošināšanu pirms prasības celšanas tiesā un nodrošināta iespējamā prasība pret /pers. B/ un /nosaukums A/ prasības summas EUR 610251,62 apmērā, apķīlājot maksājumus, kuri pienākas /pers. B/ no trešajām personām, tajā skaitā naudas līdzekļus kredītiestādēs un citās finanšu institūcijās 610 251,62 EUR apmērā un ierakstot aizlieguma atzīmi Olaines pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/uz /nosaukums A/ nekustamo īpašumu /adrese/, ar kadastra numuru /numurs A/.
Vienlaikus lēmumā noteikts, ka Maksātnespējīgās /nosaukums/ administratorei Oksanai Pullei-Čižovai ceļama prasība tiesā līdz 2017.gada 17.novembrim.

[2.] Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā 2017.gada 14.novembrī, ar grozījumiem 2018.gada 19.janvārī, Maksātnespējīgās /nosaukums/ administratore Oksanas Pulles–Čižovas cēlusi prasību, kura pamatota ar Maksātnespējas likuma 72.[1]pantu, Komerclikuma 169.pantu, Civillikuma 1415., 1438., 1592.pantiem, pret /pers. B/ un /nosaukums A/
Prasībā lūgts piedzīt no /pers. B/par labu prasītājai nodarītos zaudējumus EUR 610251,62 apmērā un atzīt par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža starp /pers. B/un /nosaukums A/ 2016.gada 31.oktobrī noslēgto pirkuma līgumu Nr./līguma numurs A/ un 2017. gada 20. februārī noslēgto pirkuma līgumu Nr./līguma numurs B/, dzēšot Olaines pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/ierakstu daļā par /nosaukums A/ īpašuma tiesībām uz nekustamo īpašumu /adrese/, ar kadastra numuru /numurs A/.

[3.] Atbildētājs /pers. B/un atbildētāja /nosaukums A/valdes loceklis /pers. D/ pirmās instances tiesā snieguši rakstveida paskaidrojumus, kuros norāda, ka prasību neatzīst un uzskata to par nepamatotu, jo prasītāja administratore nav pamatojusi savus prasījumus ar tiesiskiem pierādīšanas līdzekļiem.

[4.] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 6.aprīļa lēmumu apmierināts /nosaukums A/ pieteikums par prasības nodrošinājuma atcelšanu, atceļot ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2017.gada 19.oktobra lēmumu piemēroto prasības nodrošinājumu daļā un dzēšot ierakstīto aizlieguma atzīmi Olaines pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/uz /nosaukums A/ vārda nostiprinātā nekustamā īpašuma /adrese/, ar kadastra Nr./numurs A/.

[5.] **Ar** Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 21.janvāra **spriedumu prasība apmierināta daļēji,** tiesas spriedumu pamatojot ar šādiem motīviem.

[5.1.] Tiesa nodibināja, ka lietā nav strīda par šādiem apstākļiem.
- Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 6.februāra spriedumu (lieta Nr.C30402617) pasludināts /nosaukums/ maksātnespējas process un par maksātnespējas procesa administratori iecelta sertificēta administratore O.Pulle - Čižova, ko apstiprina lietas materiāliem pievienotā Uzņēmumu reģistra izdruka un sprieduma noraksts.
- /nosaukums/ Komercreģistrā reģistrēta 20.03.2015. un laikā no 2015.gada 28.jūlija līdz 2016.gada 23.decembrim atbildētājs /pers. B/ bija vienīgais parādnieka - /nosaukums/ valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt atsevišķi.

- Ar administratores 2017.gada 10.februāra lēmumu, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 65.panta 1.punktu un 68.panta pirmās, piektās daļas prasībām, /pers. B/noteikts par parādnieka pārstāvi.

[5.2.] Atsaucoties uz Maksātnespējas likuma 70.panta otrās daļas prasībām tiesa konstatēja, ka lietā nav strīda par faktu, ka administratore 2017.gada 17.februārī sagatavoja parādnieka pārstāvim /pers. B/vēstuli Nr.8/2016, lūdzot līdz 2017.gada 27.februārim sniegt vēstulē norādīto informāciju un dokumentus par parādnieku, tajā skaitā – nodot administratorei visu parādnieka dokumentāciju (tajā skaitā kasi, avansa maksājumus, līgumus), sagatavot revīzijai parādnieka pamatlīdzekļus, krājumus, sagatavot inventarizācijas sarakstus, iesniegt administratorei debitoru sarakstus, debitoru apliecinošus dokumentus, nodot naudas līdzekļus, kas atradās parādnieka kasē, sagatavot un iesniegt administratorei visus līgumus par periodu no 2015.gada līdz 2017.gadam, darbinieku sarakstus, sagatavot un iesniegt administratorei parādnieka kreditoru sarakstu, pievienojot dokumentus, kas apliecina parāda esamību, apmēru; sagatavot un iesniegt administratorei parādnieka ārkārtas bilanci pēc stāvokļa uz 06.02.2017., iesniegt gada pārskatus par 2015.gadu un 2016.gadu un attiecīgo uzņēmumu nodokļa deklarāciju.

Tiesa konstatēja, ka parādnieka pārstāvis šo pieprasījumu bija saņēmis, taču Maksātnespējas likuma 71.panta pirmajā daļā noteiktajā termiņā nebija iesniedzis administratorei pieprasījumā norādīto informāciju un dokumentus.

[5.3.] Tiesa konstatēja, ka parādnieka pārstāvis 2017.gada 15.martā sniedzis administratorei informāciju, kurā norādījis, ka parādnieks saimniecisko darbību nav veicis; ka tikuši meklēti sadarbības partneri, t.sk. sadarbības partneri SIA "Akes L.T.D.", UAB „Brilliant Group", UAB "Dolovesa", IGT IMPEX LIMITED,; ka parādnieka pārstāvim nav dokumentu ko nodot administratorei, jo nav izmantota kase; ka parādniekam nav ne naudas līdzekļu, nav ne pamatlīdzekļu, ne krājumu, ne citu aktīvu, izņemot naudas līdzekļi Šiaulu bankā.

Parādnieka pārstāvis norādījis, ka parādnieka debitors ir IGT IMPEX LIMITED, bet kreditori UAB "Brilliant Group" EUR 104940, SIA "Akes LTD" EUR 510400, UAB "Dolovesa" EUR 49400. Parādnieks 2015.gadā un 2016.gada pirmajā pusē saimniecisko darbību nav veicis, ir bijis viens darbinieks /pers. B/. Parādniekam nav gada pārskatu un UIN deklarāciju par 2015.gadu, par 2016.gadu tie nav gatavoti, jo termiņš ir 2017.gada 30.aprīlis. Saimnieciskā darbība netiek turpināta, jo Šiauļu bankā apķīlāti naudas līdzekļi.

[5.4.] No administratores prasības pieteikumā norādītā un tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem tiesa secināja, ka administratore ir izvērtējusi parādnieka /pers. B/sniegto atbildi ar pieejamo informāciju no VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmas un konstatējusi, ka parādnieka sniegtā informācija nav patiesa. Pretēji sniegtajā atbildē norādītajam parādnieka pārstāvis ir sastādījis un iesniedzis VID EDS parādnieka gada pārskatu par 2015.gadu un UIN deklarāciju par 2015.gadu. Parādnieka pārstāvis nav nodevis administratorei pieprasīto dokumentāciju, sniegtajā atbildē norādīto atzīto darījumu preču atlikumus, nav sastādījis un iesniedzis administratorei parādnieka ārkārtas bilanci.

[5.4.1.] Tiesa konstatēja, ka Maksātnespējas administratore 2017.gada 26.aprīlī ir iesniegusi iesniegumu Valsts policijai, ku par iespējamām /nosaukums/ amatpersonu prettiesiskajām darbībām, tajā skaitā /pers. B/darbībām, ir ierosināts kriminālprocess Nr./numurs F/ pēc Krimināllikuma 215.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm.

Tiesa konstatēja, ka no prasībai pievienotās 01.03.2017. Šiauļu bankas izziņas redzams, ka /nosaukums/ ir atvērts konts un konstatētais naudas atlikums uz 28.02.2017. sastāda EUR 476 049,99.

[5.4.2.] Tiesa konstatēja, ka Maksātnespējīgās /nosaukums/maksātnespējas procesa ietvaros administratore atzinusi kreditoru prasījumus kopējās summas EUR 1 086 301,61 apmērā, neieskaitot atzīto, bet apstrīdēto SIA "AKES LTD" pamatparāda prasījumu EUR 510 898,01 apmērā.

Tiesa secināja, ka administratore nav atzinusi kreditoru UAB "Brilliant Group" prasījumu EUR 104940 un UAB "Dolovesa" prasījumu EUR 494000 apmērā, kuri kopā ar apstrīdēto kreditora prasījumu SIA "Akes LTD", nav iekļauti šīs prasības prasījumā par zaudējumu piedziņu no atbildētāja /pers. B/, vienlaikus secinot, ka parādnieka pārstāvis, ievērojot Maksātnespējas likuma 80.panta nosacījumus, nav apstrīdējis administratores lēmumu, ar kuru apstiprināts no darījuma izrietošs prasījums, kurš parādnieka pārstāvja ieskatā nav atzīstams.

[5.5.] Norādot, ka saskaņā ar Komerclikuma 169.pantu valdes un padomes loceklim savi pienākumi jāpilda kā krietnam un rūpīgam saimniekam; valdes un padomes locekļi solidāri atbild par zaudējumiem, ko tie nodarījuši sabiedrībai; valdes un padomes loceklis neatbild saskaņā ar šā panta otro daļu, ja pierāda, ka rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks; valdes un padomes loceklis neatbild par sabiedrībai nodarīto zaudējumu, ka viņš rīkojies labā ticībā, tiesa atzina, ka prasība pret atbildētāju /pers. B/ ir celta kā prasība pret /nosaukums/ valdes locekli, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 72.[1] pantu, kura pirmā daļa noteic, ka parādnieka - kapitālsabiedrības valdes locekļi solidāri atbild par zaudējumiem parādniekam, ja maksātnespējas procesa administratoram netiek nodoti parādnieka grāmatvedības dokumenti vai tie ir tādā stāvoklī, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

[5.5.1.] Tiesa norādīja, ka Maksātnespējas likuma normas uzliek administratoram virkni pienākumu: šī likuma 65.panta normām par administratora pienākumu veikt parādnieka dokumentu un mantas pilnu inventarizāciju (2.punkts), pārņemt savā pārvaldījumā visu parādnieka mantu, kā arī parādnieka valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu (4.punkts), atgūt debitoru parādus un veikt tiesiskas darbības citas parādnieka mantas atgūšanai (6.punkts), 96., 97., 98.panta normām, kas uzliek administratoram pienākumu izvērtēt parādnieka darījumus un celt tiesā prasību šajos pantos paredzētajos gadījumos, kā arī pienākumu saskaņā ar Maksātnespējas likuma 99.pantu atprasīt parādu segšanai samaksāto summu atdošanu. Šo pienākumu izpildei administratoram neapšaubāmi ir nepieciešami parādnieka dokumenti, kas attiecās uz parādnieka mantu un darījumiem, tālab dokumentu neiesniegšana vai nepilnīga iesniegšana no parādnieka pārstāvja puses ir uzskatāma par prettiesisku rīcību, kas dod maksātnespējīgajai personai tiesības uz zaudējumu atlīdzību, turklāt zaudējumu apmēra noteikšanai ar Maksātnespējas likuma 72.[1] panta otro daļu ir noteikta prezumpcija.

[5.5.2.] Tiesa atzina, ka pildot /nosaukums/ valdes locekļa pienākumus, tieši atbildētājam /pers. B/bija pienākums kā krietnam un rūpīgam saimniekam rūpēties par sabiedrības saimnieciskās darbības veikšanu, mantas saglabāšanu un interešu aizsardzību, un organizēt grāmatvedības kārtošanu atbilstoši likuma "Par grāmatvedību" prasībām, bet lietas izskatīšanas gaitā ir pierādīts, ka atbildētājs/pers. B/ kā parādnieka pārstāvis, kurš vienlaikus bijis parādnieka vienīgais valdes loceklis, nav nodrošinājis Maksātnespējas likuma 70.panta otrās daļas prasību izpildi.

Tiesa uzskatīja, ka atsevišķu dokumentu, kas nav sakārtoti atbilstoši lietvedības noteikumiem, nodošana administratoram nav uzskatāma par Maksātnespējas likuma 70.panta otrajā daļā noteiktā pienākuma izpildi, un atzina, ka atbildētāja/pers. B/rīcība, nododot administratoram nepilnīgus grāmatvedības dokumentus, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka veiktajiem darījumiem pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, atbilstoši Maksātnespējas likuma 72.[1] panta pirmās daļas prasībām ir atzīstama par neatļautu darbību, un šāda atbildētāja /pers. B/ rīcība

neatbilst krietna un rūpīga saimnieka darbības kritērijiem.

Līdz ar to, konstatējot atbildētāja /pers. B/vainojamu rīcību, kā arī zaudējumu esamību un cēlonisko sakaru starp zaudējumiem un atbildētāja vainojamo rīcību, tiesa atzina, ka pastāv tiesisks pamats prasības apmierināšanai daļā par zaudējumu EUR 610 251,62 apmērā, kas veidojas no administratores atzīto kreditoru prasījumu kopējās summas EUR 1 086 301,61 apmērā (neieskaitot atzīto, bet apstrīdēto SIA "AKES LTD" pamatparāda prasījumu EUR 510898,01) atņemot parādnieka konstatētos naudas līdzekļus Šiauliai bankā EUR 476 049,99.

[5.6.] Vienlaikus tiesa noraidīja prasījumu atzīt par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža starp /pers. B/un /nosaukums A/2016.gada 31.oktobrī noslēgto pirkuma līgumu Nr./līguma numurs A/ un 2017. gada 20. februārī noslēgto pirkuma līgumu Nr./līguma numurs B/, dzēšot Olaines pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/ierakstu daļā par /nosaukums A/ īpašuma tiesībām uz nekustamo īpašumu /adrese/, ar kadastra numuru /numurs A/.

[5.6.1.]Tiesa konstatēja, ka šis prasījums pamatots ar Civillikuma 1415., 1438., 1592.pantiem, un saistībā ar šo prasījumu administratore norādījusi šādus apstākļus.

Nolūkā izvairīties no materiālās atbildības /pers. B/neilgi pirms parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas un arī pēc tam atsavinājis viņam piederošo nekustamo īpašumu ar viņu saistītai personai.

Sākotnēji /pers. B/, pamatojoties uz 31.10.2016. pirkuma līgumu Nr./līguma numurs A/, atsavināja viņam piederošo 1/2 domājamo daļu no minētā īpašuma /nosaukums A/. Nekustamā īpašuma pārdošanas brīdī /nosaukums A/valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt sabiedrību atsevišķi bija /pers. B/. Pēc tam, pamatojoties uz 20.02.2017. pirkuma līgumu Nr./līguma numurs B/, atsavināja ½ atlikušo domājamo daļu no minētā nekustamā īpašuma /nosaukums A/Nekustamā īpašuma pārdošanas brīdī /nosaukums A/vienīgā dalībniece ir /pers. C/, kura ir /pers. B/ māte, savukārt /nosaukums A/ valdes locekle ar tiesībām pārstāvēt sabiedrību atsevišķi ir /pers. E/, kura saskaņā ar Iedzīvotāju reģistra sniegto informāciju, ir /pers. B/māsa.

Administratore norāda, ka pamatojoties uz iepriekš minēto, secināms, ka /pers. B/ atsavināja viņam piederošo nekustamo īpašumu uzņēmumam, kurā paraksttiesīgā amatpersona bija viņš pats vai viņa māsa, un kurš piederēja viņa mātei. Administratores ieskatā, īpašnieka maiņa ir notikusi tikai formāli, lai juridiski /pers. B/nekas nepiederētu, kas ļautu viņam izvairīties no atbildības par /nosaukums/ nodarītajiem zaudējumiem.

[5.6.2.] Tiesa norādīja, ka Maksātnespējas procesa administratora pienākumu celt tiesā prasību par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu reglamentē speciālā likuma – Maksātnespējas likuma – normas un šī likuma 96.panta pirmā daļa noteic, ka administratoram ir pienākums izvērtēt parādnieka darījumus un celt tiesā prasību par attiecīgā darījuma atzīšanu par spēkā neesošu neatkarīgi no šā darījuma veida, ja tas noslēgts: 1) pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas vai četrus mēnešus pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas un tādējādi parādniekam ir nodarīti zaudējumi neatkarīgi no tā, vai persona, ar kuru vai kurai par labu darījums noslēgts, ir vai nav zinājusi par zaudējumu nodarīšanu kreditoriem; 2) triju gadu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas un tādējādi parādniekam ir nodarīti zaudējumi, turklāt persona, ar kuru vai kurai par labu noslēgts darījums, zināja vai tai bija jāzina par šādu zaudējumu nodarīšanu.

Tādējādi likumdevējs minētajā tiesību normā ir ietvēris administratora pienākumu izvērtēt parādnieka darījumus un celt tiesā prasību par attiecīgā darījuma atzīšanu par spēkā neesošu, ja pastāv Maksātnespējas likuma 96.panta pirmajā daļā noteiktie pamati darījuma atzīšanai par spēkā neesošu.

Arī Augstākās tiesas Civillietu departaments 2015.gada 27.novembra spriedumā SKC – 177/2015 norādījis, ka administratora tiesības darījumu apstrīdēšanā ir izņēmums no vispārējās darījumu apstrīdēšanas kārtības, un tās regulē nevis Civillikums, bet gan Maksātnespējas likums.

Administrators iegūst prasības tiesības tikai maksātnespējīgās sabiedrības vārdā un tikai maksātnespējas procesa ietvaros. Šo administratora tiesību realizēšanai noteikta speciāla kārtība Maksātnespējas likuma XVII nodaļā „Darījumu apstrīdēšana", kurā detalizēti noteikts, kādus darījumus, kādā termiņā un uz kāda pamata administrators ir tiesīgs prasīt atzīt par spēkā neesošiem. Administrators nav tiesīgs paplašināt sev dotās pilnvaras un apstrīdēt darījumus uz citiem pamatiem, kas nav paredzēti šajā nodaļā.

[5.6.2.1.] Tiesa secināja, ka lietā nav strīda par to, ka konkrētajā maksātnespējas procesā, kas pasludināts ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 6.februāra spriedumu, parādnieks ir juridiskā persona – /nosaukums/.

Vienlaikus tiesa konstatēja, ka no lietai pievienotās Rīgas rajona tiesas Zemesgrāmatu nodaļas Olaines pagasta zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs/, kadastra Nr./numurs A/nodalījuma noraksta redzams, ka atbildētājam /pers. B/, pamatojoties uz 25.04.2007. un 11.09.2007. pirkumu līgumiem ar māti /pers. C/ pamata, piederēja nekustamais īpašums – /adrese/.

Lietā konstatējams, ka 2016.gada 31.oktobrī /pers. B/ kā pārdevējs un /nosaukums A/ kā pircējs noslēdza pirkuma līgumu Nr./līguma numurs A/, pamatojoties uz kuru /pers. B/ atsavināja viņam piederošo 1/2 domājamo daļu no minētā īpašuma /nosaukums A/.2017.gada 20.februārī/pers. B/kā pārdevējs un /nosaukums A/kā pircējs noslēdza pirkuma līgumu Nr./līguma numurs B/, ar kuru /pers. B/ atsavināja ½ atlikušo domājamo daļu no minētā nekustamā īpašuma /nosaukums A/.

Tādējādi tiesa secināja, ka līdz pirkumu līgumu noslēgšanai minētais nekustamais īpašums bija reģistrēts zemesgrāmatā kā fiziskai personai – /pers. B/– piederošs nekustamais īpašums, un 2016.gada 31.oktobra un 2017.gada 20.februāra pirkuma līgumus par minētā nekustamā īpašuma atsavināšanu /pers. B/ir noslēdzis kā fiziskā persona.

Atbildētāja /nosaukums A/ īpašuma tiesības uz 1/2 domājamo daļu no minētā īpašuma nostiprinātas zemesgrāmatā 2016.gada 10.novembrī un īpašuma tiesības uz visu nekustamo īpašumu nostiprinātas zemesgrāmatā 2017.gada 1.martā. /pers. B/īpašuma tiesības uz minēto nekustamo īpašumu izbeigušas 2017.gada 1.martā.

[5.6.2.2.] Ņemot vērā to, ka atbildētājs /pers. B/2016.gada 31.oktobra un 2017.gada 20.februāra pirkuma līgumus ar /nosaukums A/ par nekustamā īpašuma – /adrese/atsavināšanu noslēdzis kā fiziskā persona, savukārt atbilstoši Maksātnespējas likuma normām administrators ir tiesīgs celt tiesā prasību tikai par parādnieka, kas konkrētajā gadījumā ir juridiskā persona – /nosaukums/ – noslēgto darījumu atzīšanu par spēkā neesošu, kā arī ievērojot apstākli, ka Komerclikuma normas neparedz sabiedrības ar ierobežotu atbildību valdes locekļa atbildību par sabiedrības saistībām ar visu savu mantu, tiesa atzina, ka administratores celtā prasība daļā par 2016.gada 31.oktobrī noslēgto pirkuma līgumu Nr./līguma numurs A/ un 2017. gada 20. februārī noslēgto pirkuma līgumu Nr./līguma numurs B/ atzīšanu par spēkā neesošu, dzēšot Olaines pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/ierakstu daļā par /nosaukums A/īpašuma tiesībām uz nekustamo īpašumu /adrese/, ar kadastra numuru /numurs A/, ir noraidāma kā nepamatota.

[6.] Par pirmās instances tiesas spriedumu **prasītāja** iesniegusi apelācijas sūdzību, kurā **pārsūdz spriedumu prasība noraidītajā daļā,** t.i, par darījumu 2016.gada 31.oktobrī un 2017.gada 20.februārī noslēgto pirkuma līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, **norādot šādus argumentus:**

[6.1.] Apelātore piekrīt, ka /nosaukums/noslēgto darījumu apstrīdēšanu regulē Maksātnespējas likuma XVII nodaļa "Darījumu apstrīdēšana" un, lai atzītu par spēkā neesošu parādnieka noslēgto darījumu, ir jābūt ievērotiem visiem minētajā nodaļā ietvertajiem attiecīgajiem priekšnosacījumiem, atkarībā no tā kāds darījums tiek apstrīdēts, tomēr uzskata, ka tiesa nav ņēmusi vērā, ka šis regulējums neizslēdz administratora tiesības atbilstoši Maksātnespējas likuma 65.panta 6.punktam atgūt debitoru parādus un veikt tiesiskas darbības citas parādnieka mantas atgūšanai.

Atbilstoši Maksātnespējas likuma 92.panta pirmās daļas 3.punktam un šā likuma 93.panta otrās daļas 1.punktam, parādnieka mantas sastāvā ietilpst naudas līdzekļi un manta, kas iegūta no juridiskās personas pārvaldes institūciju locekļiem, pamatojoties uz viņu pienākumu atbildēt par nodarītajiem zaudējumiem.

Apelātore uzskata, ka piemērojot šīs tiesību normas kopsakarā un attiecinot tās uz konkrēto lietu, secināms, ka administratora kompetencē ir veikt tiesiskas darbības, lai atgūtu naudas līdzekļus no /nosaukums/ valdes locekļa /pers. B/, pamatojoties uz viņa pienākumu atbildēt par /nosaukums/ nodarītajiem zaudējumiem.

Apelātore uzskata, ka jēdziens "tiesiskas darbības" ietver sevī arī darījumu apstrīdēšanu, pie kam vērā ņemams, ka tiesa, izskatot šo lietu, konstatēja, ka /pers. B/ir nodarījis /nosaukums/ zaudējumus EUR 610 251.62 apmērā.

Apelātores ieskatā /pers. B/, noslēdzot apstrīdētos pirkuma līgumus, ir izvairījies no zaudējumu atlīdzināšanās /nosaukums/, un tādējādi administratore, ceļot prasību par minēto līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, ir rīkojusies savas kompetences ietvaros.

[6.2.] Apelātore norāda, ka tiesa nepamatoti atsaukusies uz Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 27.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-177/2015, jo ar šo spriedumu nodibinātie faktiskie apstākļi atšķiras no konkrētās lietas apstākļiem. Proti, šajā spriedumā vērtēts, vai administratora prasība par maksātnespējīgā parādnieka noslēgtā darījuma atzīšanu par spēkā neesošu atbilst Maksātnespējas likuma, kas bija spēkā līdz 01.11.2010., 92.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktajiem darījuma apstrīdēšanas kritērijiem. Taču konkrētajā lietā administratore cēla prasību par parādnieka pārstāvja noslēgto pirkuma līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, uz atšķirīgiem pamatiem - Civillikuma 1415., 1438. un 1592.pantu pamata. Ņemot vērā minēto, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 27.novembra spriedumā izdarītie secinājumi nav attiecināmi uz konkrēto lietu.

[6.3.] Apelātores ieskatā prasījums par /pers. B/noslēgto pirkuma līgumu atzīšanu par spēkā esošiem ir pamatots un apmierināms, vadoties no Civillikuma 1415., 1438., un 1592.panta noteikumiem, jo /pers. B/, apzinoties zaudējumu nodarīšanu /nosaukums/ un vēlēdams izvairīties no to atlīdzināšanas, noformēja pirkuma līgumus par viņam vienīgā piederošā nekustamā īpašuma /adrese/pārdošanu /nosaukums A/, kurā paraksttiesīgā amatpersona bija viņš pats vai viņa māsa, un kurš piederēja viņa mātei. Apelātore uzskata, ka īpašnieka maiņa ir notikusi tikai formāli, lai juridiski /pers. B/nekas nepiederētu, kas ļautu viņam izvairīties no atbildības par /nosaukums/ nodarītajiem zaudējumiem.

Apelātores ieskatā apstrīdētie pirkuma līgumi nepauž līdzēju patieso gribu un tie ir noslēgti ar prettiesisko mērķi - izvairīties no zaudējumu atlīdzināšanas pienākuma izpildes, tālab saskaņā ar Civillikuma 1438., 1415., un 1592.panta noteikumiem šiem darījumiem nav nekādu tiesisku seku, kas dod pamatu atzīt tos par spēkā neesošiem.

Apelātore iebilst, ka tiesa spriedumā nav vērtējusi šo argumentāciju un uzskata, ka tādējādi tiesa nav ievērojusi Civilprocesa likuma 192.pantu.

[7.] Atbildētājs/pers. B/ iesniedzis rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību, kuros norāda, ka apelācijas sūdzība neatzīst un uzskata par nepamatotu.

[8.] Apelācijas instances tiesas sēdē prasītāja prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādītajiem argumentiem. Atbildētāja /pers. B/ pilnvarotā pārstāve un atbildētāja/nosaukums A/pārstāvis tiesas sēdē prasību un apelācijas sūdzību neatzina.

MOTĪVU DAĻA

Uzklausījusi lietas dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi prasības un apelācijas sūdzības argumentus, kopsakarā ar visiem lietā esošajiem pierādījumiem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība un apelācijas sūdzība ir noraidāmas šādu motīvu dēļ:

[9.] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā līgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Lietā konstatējams, ka Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 21.janvāra spriedums prasības apmierinātajā daļā, apelācijas kārtībā nav pārsūdzēts.

Prasītāja savā apelācijas sūdzībā pārsūdz pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība daļā pret /pers. B/ un /nosaukums A/ par 2016.gada 31.oktobrī un 2017.gada 20.februārī noslēgto pirkumu līgumu atzīšanu par spēkā neesošu un zemesgrāmatu ierakstu dzēšanu.

Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība apelācijas kārtībā skatāma tikai minētajā apjomā, jo prasības apmierinātajā daļā stājies spēkā pirmās instances tiesas spriedums.

[10.] Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa nosaka, ka, ja tiesa atzīst, ka zemākas instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai. Šajā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija, pārbaudījusi un novērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma motivāciju prasības noraidītajā daļā atzīst, ka Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 21.janvāra spriedumā sniegtā argumentācija (šī sprieduma p.5.6.) ir izvērsta, pareiza un pilnībā pietiekama, līdz ar to tiesas kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas noteikumiem pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, papildus izvērtējot apelācijas argumentus.

[10.1.] Puses šajā strīdā ir vienisprātis par to, ka /nosaukums/ noslēgto darījumu apstrīdēšanu regulē Maksātnespējas likuma XVII nodaļa "Darījumu apstrīdēšana" un, lai atzītu par spēkā neesošu parādnieka noslēgto darījumu, ir jābūt ievērotiem visiem minētajā nodaļā ietvertajiem attiecīgajiem priekšnosacījumiem, atkarībā no tā kāds darījums tiek apstrīdēts.

Apelātore uzskata, ka pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka šis regulējums neizslēdz administratora tiesības atbilstoši Maksātnespējas likuma 65.panta 6.punktam atgūt debitoru parādus un veikt tiesiskas darbības citas parādnieka mantas atgūšanai.

Civillietu tiesas kolēģija piekrīt minētajam apelācijas argumentam, jo maksātnespējas administrators ir sertificēta amatpersona, kuras pienākumu apjoms un atbildība katrā konkrēta maksātnespējas procesā izriet no Maksātnespējas likuma un citu viņa darbību regulējošu normatīvo aktu prasībām.

Maksātnespējas procesa administratora pienākumu celt tiesā prasību par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu reglamentē speciālā likuma –

Maksātnespējas likuma – normas. Proti - 96.panta pirmā daļa noteic, ka administratoram ir pienākums izvērtēt parādnieka darījumus un celt tiesā prasību par attiecīgā darījuma atzīšanu par spēkā neesošu neatkarīgi no šā darījuma veida, ja tas noslēgts: 1) pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas vai četrus mēnešus pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas un tādējādi parādniekam ir nodarīti zaudējumi neatkarīgi no tā, vai persona, ar kuru vai kurai par labu darījums noslēgts, ir vai nav zinājusi par zaudējumu nodarīšanu kreditoriem; 2) triju gadu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas un tādējādi parādniekam ir nodarīti zaudējumi, turklāt persona, ar kuru vai kurai par labu noslēgts darījums, zināja vai tai bija jāzina par šādu zaudējumu nodarīšanu.

Tādējādi Maksātnespējas likumā ir ietverts tikai administratora pienākumu apjoms, bet Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā tas neatceļ Civilprocesa likumā paredzēto tiesību apjomu, jo maksātnespējas administratoram, gluži tāpat kā ikvienai citai juridiskai vai fiziskai personai Latvijas valstī ir garantētas Civilprocesa likuma 1.pantā noteiktās tiesības vērsties tiesā ar prasību. Tādējādi Civillietu tiesas kolēģijas uzskata, ka tikai pašas apelātores kompetencē ir noteikt ar kādu tiesisku darbību palīdzību viņa veiks savu profesionālo darbību un īstenos Maksātnespējas likuma 65.panta 6.punkta prasības, bet vienlaikus administratorei jārēķinās, ka nepamatota un speciālam likumam neatbilstošas prasība tiks noraidīta.

[10.2.] Norādot, ka, atbilstoši Maksātnespējas likuma 92.panta pirmās daļas 3.punktam un šā likuma 93.panta otrās daļas 1.punktam, parādnieka mantas sastāvā ietilpst naudas līdzekļi un manta, kas iegūta no juridiskās personas pārvaldes institūciju locekļiem, pamatojoties uz viņu pienākumu atbildēt par nodarītajiem zaudējumiem, apelātore uzskata, ka piemērojot šīs tiesību normas kopsakarā un attiecinot tās uz konkrēto lietu, secināms, ka administratora kompetencē ir veikt tiesiskas darbības (celt prasības), lai atgūtu naudas līdzekļus no /nosaukums/valdes locekļa /pers. B/, pamatojoties uz viņa pienākumu atbildēt par /nosaukums/ nodarītajiem zaudējumiem.

Minētais apelātores uzskats Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā ir maldīgs, jo citētās Maksātnespējas likuma normas nosaka parādnieka mantas sastāvu, gadījumā, ja tas ir neskaidrs un par to rodas strīds, savukārt maksātnespējas administratora pienākums celt prasības izriet no Maksātnespējas likuma 96.panta, kura pirmā daļa precīzi noteic kādi strīdi ierosināmi.

Lietā nav strīda, ka fakts, ka /pers. B/ ir nodarījis /nosaukums/ zaudējumus EUR 610 251.62 apmērā, ir pierādīts tikai ar pirmās instances tiesas spriedumu šajā lietā.

No lietā esošā zemesgrāmatu nodalījuma izraksta redzams, ka nekustamais īpašums /adrese/, ar kadastra numuru /numurs A/, pieder /nosaukums A/,tālab tas zaudējumu konstatēšanas brīdī nav uzskatāms par mantu, kas iegūta no juridiskās personas pārvaldes institūciju locekļa /pers. B/.

[10.3.] Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā ir pamatots apelātores uzskats, ka jēdziens "tiesiskas darbības" ietver sevī arī darījumu apstrīdēšanu, ceļot tiesā attiecīgu prasību.

Lietā konstatējams, ka maksātnespējas administratore cēlusi prasību par parādnieka pārstāvja noslēgto pirkuma līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem uz Civillikuma 1415., 1438. un 1592.pantu pamata.

Civillikuma 1415.pants noteic, ka neatļauta un nepieklājīga darbība, kuras mērķis ir pretējs reliģijai, likumiem vai labiem tikumiem, vai kura vērsta uz to, lai apietu likumu, nevar būt par tiesiska darījuma priekšmetu; tāds darījums nav spēkā. Civillikuma 1438.pants noteic, ka gadījumā, ja griba izteikta tikai izskata pēc, tad tai nav nekādu tiesisku seku (..). Civillikuma 1592.pants noteic, ka neviens līgums, kas veicina kaut ko pretlikumīgu, netikumīgu vai negodīgu, nesaista (..).

Savas prasības pierādīšanai administratore norādījusi, ka parādnieka pārstāvis /pers. B/, noslēdzot apstrīdētos pirkuma līgumus, ir apzinājies zaudējumu nodarīšanu /nosaukums/ un vēlēdams izvairīties no to atlīdzināšanas, noformējis pirkuma līgumus par viņam piederošā nekustamā īpašuma/adrese/ pārdošanu /nosaukums A/, kurā paraksttiesīgā amatpersona bija viņš pats vai viņa māsa, un kurš piederēja viņa mātei, tādējādi īpašnieka maiņa ir notikusi tikai formāli.

Lietā nav konstatējami pierādījumi minētajam administratores uzskatam: /pers. B/pilnvarotā pārstāve tiesas sēdē un viņš pats savos rakstveida paskaidrojumos kategoriski noliedz gribas neesamību slēgt apstrīdētos darījumus. Arī no /nosaukums A/ pārstāvja paskaidrojumiem apelācijas instances tiesai izriet, ka darījumi ir slēgti pastāvot līdzēju brīvai gribai, nolūkā attīstīt jaunu objektu būvniecību, bet 2017.gada oktobra sākumā /nosaukums B/iegādājās /nosaukums A/kapitāla daļas no tās iepriekšējiem, kas nozīmē, ka /nosaukums A/ nonāca /nosaukums B/īpašumā ar visiem, uz kapitāla daļu iegādes līguma noslēgšanas brīdi esošajiem sabiedrības aktīviem, t.sk. nekustamo īpašumu /adrese/.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka griba piemīt tikai līgumslēdzējai pusei un to raksturo puses subjektīvas darbības, bet vispirmām kārtām puses izteikumi un vārdi, un tādējādi apstākļos, kad abas līgumslēdzējas puses tiesai apgalvo, ka darījums ir patiesi gribēts, lai varētu veikt uzņēmējdarbību, nav pamata uzskatīt, ka pastāv Civillikuma 1438.panta sastāvs un pušu brīva griba nepastāv, bet tikusi izteikta tikai izskata pēc.

Lietā nav konstatējami pierādījumi faktam, ka apstrīdēto pirkuma darījumu noslēgšana būtu uzskatāma par neatļautu un nepieklājīgu darbību, kuras mērķis ir pretējs reliģijai, likumiem vai labiem tikumiem, vai kura vērsta uz to, lai apietu likumu, un tādējādi Civillietu tiesas kolēģija nekonstatē Civillikuma 1415.panta sastāva esamību.

Savukārt fakts, ka Civillikuma 1592.pantā paredzēts, ka neviens līgums, kas veicina kaut ko pretlikumīgu, netikumīgu vai negodīgu, nesaista, ir attiecināms uz līguma dalībnieku pienākumiem līguma izpildē un nozīmē, ka līgumi, kas veicina kaut ko pretlikumīgu, netikumīgu vai negodīgu, līdzējiem nav jāpilda. Ņemot vērā, ka Maksātnespējīgais/nosaukums/,kura vārdā administratore cēlusi šo prasību, nekad nav bijis apstrīdēto līgumu dalībnieks, minētā tiesību norma nav piemērojama.

[10.4.] Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka lietā nav strīdu, ka konkrētajā maksātnespējas procesā, kas pasludināts ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 6.februāra spriedumu, parādnieks ir juridiskā persona – /nosaukums/,bet nekustamais īpašums /adrese/atbilstoši ierakstiem Rīgas rajona tiesas Zemesgrāmatu nodaļas Olaines pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/ parādniekam/nosaukums/ nekad nav piederējis, jo kopš 2007.gada tas ir bijis atbildētāja /pers. B/a īpašums, pamatojoties uz 25.04.2007. un 11.09.2007. pirkumu līgumiem ar māti /pers. C/.

Civillietu tiesas kolēģijas izpratnē, piesakot šo prasījumu, maksātnespējas administratore nav ņēmusi vērā faktu, ka Komerclikuma normas (137.panta trešā daļa) neparedz sabiedrības ar ierobežotu atbildību valdes locekļa atbildību par sabiedrības saistībām ar visu savu mantu, kā to paredz Komerclikuma 76.panta otrā daļa attiecībā uz individuālā komersanta atbildību, un tādējādi šis prasījums atzīstams par nepamatotu un noraidāmu.

[11.] Tādējādi Civillietu tiesas kolēģija atzīt, ka prasība un apelācijas sūdzība ir noraidāmas, vienlaikus konstatējot, ka arī pārējie apelācijas sūdzībā izteiktie argumenti par neatbilstošu tiesību palīgavotu piemērošanu nevar radīt pamatu pretēja sprieduma pieņemšanai. Saistībā ar pirmās instances tiesas spriedumu Civillietu tiesas kolēģija to atzīst par pamatotu, labi motivētu un atbilstoši lietā esošajam pierādījumu kopumam.

Saistībā ar tiesas izdevumu piedziņu Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka prasības pieteikumu tiesā iesniegusi maksātnespējīgās /nosaukums/ administratore, un ņem vērā Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 10.punktu, kas noteic, ka no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos atbrīvoti administratori prasībās, kas celtas to personu labā, kurām pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process. Līdz ar to arī prasības un apelācijas

sūdzības noraidīšanas gadījumā tiesas izdevumi valsts labā nav piedzenami.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 204.[1], 430 - 434.pantiem Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

Noraidīt prasību pret /pers. B/un /nosaukums A/ daļā par 2016.gada 31.oktobrī un 2017. gada 20. februārī noslēgto pirkumu līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Senāta Civillietu departamentā 30 (trīsdesmit) dienu laikā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā. Spriedums pieejams Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā no 2019.gada 20.jūnija.

Tiesnese referente M.Bebriša
Tiesneši I.Ozola
N.Riņķis